

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt., 1/2 évre 6 frt., 1/4 évre 3 frt., 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt., 1/2 évre 7 frt., 1/4 évre 3 frt. 50 kr., 1 óra 1 frt. 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr., minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 20 kr. Nyitlér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Kállay munkája.

Arad, junius 19.

(—s) Magyar ember és pedig nagy magyar ember volt az, aki akkor, amikor az egész ország közvéleménye bizalmatlan pesszimizmussal tekintett a boszniai okkupációra, egyedül volt optimista és államférfiúi messzelátásával megjósolta, hogy nekünk is, meg Boszniának és Hercegovinának is csak hasznára fog válni a közelebbi viszony, amelybe egymással jutunk.

Ez a nagy férfiú gróf *Andrássy Gyula* volt. S most ismét magyar ember és szintén joggal mondhatjuk, hogy nagy ember az, aki gróf *Andrássy Gyula* névénél jóval tovább, s kiválóbb férfiút e fontos feladatra kívánni, de még csak képzelni sem lehet.

Mondanunk sem kell, hogy *Kállay Béni* közös pénzügyminiszter az, aki iránt a megszállott tartományok igazgatásáért olyan elismeréssel kell lennünk, hogy nálánál külső s kiválóbb férfiút e fontos feladatra kívánni, de még csak képzelni sem lehet.

Rendkívül tanulságosak ezek a beszámolók, melyeket *Kállay Béni* az okkupált tartományok állapotáról s fejlődéséről évenként a delegációk elé terjeszt. Ezekből az évről-évre ismétlődő expozékból egy tervszerű és nagyszabású politika körvonalai domborodnak ki, mely gazdasági és kulturális téren körültekintő és előrelátó biztossággal rakta le a megszállott tartományokban a civilizatorius munkának alapjait s most már azokra nagy alkotásokat épít.

A hiteles adatokból, melyekkel Bosz-

nia és Hercegovina fejlődése a delegációs tárgyalások alkalmával előttünk megvilágítottak, tiszta és hű képet alkotunk magunknak arról, hogy ezek a tartományok rohamos lépésekkel emelkednek a műveltség létráján. És ez annál többre becsülendő eredmény, mert ezt a fejlődést a megszállott tartományok kizárólag a saját anyagi erejük árán érik el.

Ez olyan siker, amelylyel szemben most már teljesen elnémetelt nemcsak minden rekrimináció az okkupációs hadjárat miatt, hanem minden legcsekélyebb ellenvetés is, mely attól tartott, hogy Bosznia és Hercegovina nekünk anyagi áldozatokba fog kerülni. Sőt ellenkezőleg ma már az egész ország közvéleménye az ellenkező helyes meggyőződésre jutott és belátja, hogy kishitűség lett volna visszariadni annak a kulturmissiónak a teljesítésétől, melyet a berlini kongresszus a magyar osztrák monarchiára bízott.

Nekünk úgy sincs alkalmunk, terrenünk és anyagi erőnk, mint más tengeri nagy hatalmasságoknak tengeren túli országokban civilizatorius munkát végezni, s azért legalább is ezt az egy feladatot kellett becsülettel megoldanunk, melyet a művelt világ ránk bízott. Ezt a nagy feladatot *Kállay Béni* miniszter a magyar név becsületére legyen mondva fényes sikerrel valósítja meg, úgy hogy az egész művelt világ legszigorubb kritikáját is erősen kiállja, s ezért a legnagyobb elismeréssel és köszönettel adózunk bölcs tevékenységének.

BELFÖLD.

Az ákosfalvi kerületből, Gróf *Lázár Ádám* kijelenti, hogy ő az ákosfalvi kerületben, nem nemzeti-párti programmal — mint ezt a lapok jelentették — hanem szabadelvű párti programmal lépett fel és mindig a szabadelvűpárt hívének vallotta magát.

A „függetlenek” politikája.

Arad, junius 19.

(sz.) Bár nem kenyerünk a polemia, ezuttal se élünk vele; mindazonáltal nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül az „Egyetértés” legközelebbi vezérozikkének nagyon is téves, sőt tendenciózus állításait, melyek abban kulminálnak, hogy Magyarország csak örülhet, ha az osztrák császárság alá tartozó nemzetek minél hamarabb függetlenítik magukat.

Magyarország ennek semmiképen sem örülhet, de nem is örül, egyszerűen azért, mert e „nemzetek”, melyekről a cikkíró szól, az egy lengyel kivételével épen olyan ellenségeink lesznek a függetlenítés után, mint akár az oláhok vagy szerbek.

A hozzánk közel álló szlovének, főleg a csehek, soha, de soha sem fognak velünk rokonszenvezni és épen úgy fognak izgatni tótjainkat, mint izgatja a román liga oláh „testvéreinket”.

Ugyan mit tennének ellenünk e népek, hogy ha elszakadva Ausztriától, egyesülhének. Mindent, csak jót nem.

És mi vajjon hová mennénk egy kis segítségért. Telán ismét a némethez? Akkor inkább csak maradjunk még egy kevésbé Ausztriával, melynek már annyira ismerjük jó

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Ápoljatok virágot.

— Névnépre. —

Láttál-e már vén tölgy tövében
Virágot — árvát, disztelen,
Amely tavaszkor szűz kehelylyel
Hivatlanul bár — megjelent?

Láttál-e már a róna síkján
Koldulva álló pusztá fát,
Láttál-e már csapzott madárkát,
Akit a párja megtalált?

Amazt verőfény hozta létre,
A zord vadon nevelte fel,
Sintugy magány a fát, s madárkát,
Mely most csapongva énekel.

A tölgy tövében a virágot
Picziny kacsók ápolgatók,
S hálából az dusan lehelte
Kábitó mézes illatát.

A vándor, ott a pusztá síkján
Pihent az árva lomb alatt,
S a fát hűs vízzel öntözte meg,
Mielőtt újra elhaladt.

A kis madárnak szöszeke lányka
Szórt reggelente friss magot,
S a létnek újra visszaadta
A csüggedt, tépett dalmokot.

És a virágból új virág kelt,
Dus lett a tar fa, zöldelő,
S vidám lett a madár dalától
Az addig hallgatag mező.

Csak ápolj hát tovább virágot,
Fűt, fát, habár az disztelen,
S hidd el: derűt hoz napjaidra,
Ami kezdetől megterem.

És kérlek, mondd a szőke lánynak,
Legyen, mint eddig jó, szelíd,
S madárdal fogja édesíteni
Éltének minden perczeit.

Az ő jószágá dalra készíti
Ajkam, mely eddig hallgatott,
— Neveljete hát mindakettőt
Fűt fát, virágot, dalmokot!

HRABOVSKY LAJOS.

Az aethetikáról.

(Mutatvány *Pekár Károly* dr.-nak „Az aethetikai érzések lélektana” című bölcsészeti munkájából.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

A philosophia fogalma, feladata, szerepe és viszonya a többi tudományokhoz, bár sok hasztalan vita és szószaporítás tárgyát képezte, azt hiszem, ma már kérdés tárgyát nem képezheti. A philosophia nem speciális tudomány, hanem csak a többi speciális tudomány kiegészítője, egybefoglalója. Kiegészíti ott, hol hézagot, rést hagyott

a speciális kutatás, természetesen mindig a kikutatott eredményekkel egybehangzólag és sohasem ezektől független önálló magyarázattal. Itt kutatás helyett, mely a többi speciális tudományok feladata, magyaráz a már megtörtént kutatás kész eredményeinek alapján. Másrészt egybefoglalja az összes tudományok eredményeit egységes, hatalmas rendszerbe s iparkodik az egész valóság igaz képét, egységes, rendszeres világképet adni. Itt a kutatás helyett egybefoglal, egészszé kapcsol, rendszerbe alkot.

Világos, hogy a fentemlített kiegészítő tevékenység mindig csak bizonyos kikutatott eredményekre irányulhat. Ilyesmitől elvonatkozva, nem is létezhetik. Csak valamit lehet kiegészíteni. És az emberi szellem, mikor önállóan, függetlenül elmélkedett a tér, idő, erő, ok, lélek és egyéb speciális tudományok magyarázatlanul hagyott fogalmairól, kiegészítő munkát akart végezni, a kiegészítendő anyag ismerete, de még csak igazi tudományos szemlélete nélkül is. Cézitalan munka, eredmények nélkül. A kiegészítés csak ismert, jól átértett s egészen magunkévá tett anyagon történhetik. Ezért minden józanabb bölcselő, ki tényleges eredményeket mutatott fel, nem az elmélkedésen, nem a kiegészítésen, hanem speciális tanulmányon, a kiegészítendő kutatásán kezdte munkáját. Található példát a modern lélektanál nem adhatunk. Tebintsük csak például *Wundt*, *Fechner*, *Taine*

és rossz erkölcsét, hogy józan politikával dominálhatunk fölötté.

Volt-e, van-e magyar, ki ne óhajtáná Magyarország teljes függetlenségét? de vajjon észszerű volna-e töltünk most, midőn minden nagyhatalom fegyverben áll, a lajthántuli szomszédunknak oly állapotok létrehozásához segédkezet nyújtani, melyek a monarchia nem-csek az egyik, hanem egyuttal a másik felét, tehát bennünket is gyengítenének?

Azt hiszem ez nem volna észszerű; meddő tehát az ilyen agitáció s csak arra való, hogy saját fejünk felé sudítsuk a vihart, mely ha kitörne, bizony nehéz lesz áldozatok nélkül azt magunkról elhárítani.

Ha Ausztriának politikai sorsa és helyzete a kiegyezés előtt közönyös lett volna előttünk, akkor Deák Ferencz és azok, kik zászlaja köré csoportosultak, nem követeltek volna az osztrákok számára is alkotmányt, rendezett parlamentáris viszonyokat, valamint most sem hunynók be szemeinket némely tulajdonságokkal szemben, de mert ha valakivel akár önkényt, akár a viszonyok és körülmények behatása alatt szövetkeznünk nem lehet földadatunk azt minden alkalom adtán gyöngeteni.

Igaz, hogy a nemzetek közt a viszonyok érdekekre és nem érzelmekre vannak fektetve, de éppen azért nem állhat érdekünkben a velünk közös ügyben élő Ausztria akár népének, akár nemzetének szakadási aspirációit támogatni, midőn saját viszonyainkat sem rendeztük végleg.

Vagy nem örökké azzal vádolja-e a kormányt a szélsőbal és a liberális pártot, hogy a nemzetiségekkel sehogy sem tud megbarátkozni.

Mit akar most Ausztria szlovenjeivel? — Miért követeli, hogy azoknak örült ideáit, törekvéseit istápoljuk, elősegítsük. Talán bizony még mindig a népek konfederációjának eszméje kering némely lap írójának fejében? — Hát vajjon hol találkoznának össze a csehek és a magyarok érdekei?

Gyanunk van, hogy a függetlenségek a slovénekkel akarnak egy politikát üzni. Ugyan az olyan hetemogen elemeket, mint a szlovenek, hogy tudnának oly összhangzatba hozni, hogy velük a politikai együttműködés lehetséges s főleg eredményes volna?

Higgyék el a „függetlenek“, hogy nekünk a gyenge Ausztria ép oly veszedelmes ma,

mint volt tegnap az erős Ausztria s a kinek széles látköre van, az könnyen belátja, hogy az ilyen politikának a célja nem annyira állambölcsölet, mint inkább az olcsó népszerűségre való törekvés, melylyel a liberális párt egyszerűen azért nem akar élni, mert Magyarország sorsáért ez idő szerint ő és nem a függetlenségi párt a felelős.

Tévednek, kik azt hiszik, hogy Ausztria intező körei még ma is a németiség elemeire fektetik politikájuk legnagyobb súlyát; rég belátták, hogy a szomszédban míg ők aludtak, egy hatalmas német birodalom keletkezett, mely ma vagy holnap, de bizonyára el fogja nyelni Ausztria németjeit, a mikor aztán elég időnk marad a fölött sopánkodnunk, hogy a kedves szlovenek itt rekedtek a nyakunkon.

Hisz Ausztria legközelebb koalíciós miniszteriumot állított össze, az éppen annak a jele, hogy rég tudatára jött annak, miként csak úgy rendezheti leggyorsabban viszonyait, ha a különféle aspirációkat bizonyos populáriszemélyekben törekszik kiegyenlíteni s így keletkezett a H o h e n w a r t h, majd a W i n d i s c h g r ä t z kabinet, de mert rég belátta, hogy a személyekben osalódott, a lengyelek felé fordult, kikről jól tudja, hogy valameny nyi társnépei közt egyedül a lengyelek azok, kiknek legtöbb politikai higgadságuk, sőt bölcsességük van s a kikkel azonkívül Magyarország is rokonszenvez.

Kormányválság Ausztriában.

— A kabinet lemondása. —

Bécsből június hó 18-áról jelentik az alábbi részleteket, a mely kiegészíti a lapunk tegnapi számában közölt részleteket:

Windischgrätz herceg miniszterelnök ma in optima forma benyújtotta őfelségének az egész kabinet lemondását. Őfelsége még eddig nem nyilatkozott a lemondás elfogadása tárgyában, de holnapra a döntés bizton várható s Windischgrätz herceg a képviselőház legközelebbi (csütörtöki) ülésében be fogja jelenteni a kormány lemondásának tényét.

Windischgrätz herceg ma kétszer volt a Hofburgban. Az első alkalommal nem találta otthon őfelségét, a ki ez időben a stockerani szemlén volt. Midőn másodszer, d. e. 11 órakor újra a Hofburgba hajtatott a miniszterelnök, őfelsége már megérkezett s 1 és fél óráig tartó kihallgatást adott Windischgrätz hercegnek. Midőn az utóbbi fél 1-kortávozott a Hofburgból, Plenerrel találkozott, aki szintén a Hofburgba hajtatott. Mindketten

megállították fogatukat, kiszálltak s Windischgrätz herceg Plenerrel gyalog kísérté egyideig s vele fel-alá sétálva beszélgetett. Plener ezután őfelségéhez ment, akinél igen soká időzött.

A képviselőház mai ülése folyamán a minisztertanács kétszer ült össze hosszabb tanácskozással.

Ez volt a kabinet lemondásának külső tünete.

Nagyon természetes, hogy e pillanatban minden tekintetben tájékozatlanság uralkodik. Az osztrák parlament ez idő szerint a teljes kaosz képét nyújtja. A költségvetési bizottság ma megszavazta a cilli gimnázium tételét s így beállott a német baloldalra a formális kényszer is a koalícióból való kilépésre. Az egyesült német baloldal holnap délelőtt fogja bejelenteni a Hohenwart-klubnak, valamint a lengyel klubnak a koalícióból való kilépést.

A kombinációk egész raja szárnyal a levegőben. A hírek zűrzavarából csak egy emelkedik ki különösen, és pedig egy szenzációs, csaknem hihetetlen hír, az t. i., hogy az ifju-cseheknek nagy kedvük kerekedett a klerikális konzervatívokkal új többséggé egyesülni. Ma este ugyanis a Hohenwart- és a lengyel-klub képviselői (az utóbbiak közt Zaleski volt miniszter s a klub elnöke) már tárgyalásokba is bocsátkoztak az ifju-csehekkel. A tanácskozás tárgya az volt, hogy mily alapon lehetne biztosítani a költségvetésnek megszavazását még a jelen ülés-szakban.

A mily hihetetlen ez a hír, — mégis tény. Az ifju-csehek máról-holnapra kormányképesekké lettek. Vagy legalább azoknak tekintik magukat. Mert a vágytól a megvalósulásig nagy az út s még nagyobb a kétség, ha vajjon őfelsége hajlandó-e elfogadni azt a pártot, melyről tavaly a delegációk alkalmával Budapesten úgy beszélt, mint egy „fursasággról“.

Minden esetre jellemző tünet, hogy erre a szövetkezésre komoly akció indult meg. Jellemző tünet különösen annyiban, hogy a szlovák és konzervatívok mily szívesen szövetkeznek azokkal az elemekkel, melyek halálos ellenségei a németeknek. S ha ez a szövetség létrejön, készen áll a menő küzdelem fog kifejlődni.

Az új kabinetre nézve is a legkülönbözőbb kombinációk merültek fel. Pedig még senkinek sincs fogalma róla, vajjon rekonstrukcióról lesz-e szó, vagy csak egy ideiglenes kormányról, vagy pedig hogy képzelhető-e az állandóság némi látszattal bíró kormány. A miniszterelnökségre sok jelöltet emlegetnek. Kormányfigyelmet csak egy érdemel: Badeni Szaniszló gróf jelöltsége. Badeni Sza-

ez irányu munkálkodását. Wundt a physiologia, Fechner a physikus matematika, Taine a történelem és ethnographia, az egyedi psychologia specialis kutatásán kezdte. Így vagyunk a szép philosophiájával, az aesthetikával is. Itt is több irányu specialis kutatáson kezdhetjük, azokon t. i., amelyek több-kevesebb kapcsolatot bennünk az emberi elme aesthetikus tevékenységével. Így lehet a specialis kutatás e téren physiologiai, psychologiai és historikus. E hármas felosztással, a historikusba beleértve az ethnographiát is, azt hisszük, ki is merítettük a szép specialis kutatását.

Hogy a szép physiologiai kutatás tárgyát képezheti, ma sokkal kevésbé szorul bizonyításra, mint régebben, mikor akadt oly aesthetikus is, ki a szép érzéki alapját egyáltalán tagadta. Plato csak nem érzéki ideákat tekintett szépnek, s Hegel is bár az érzékin átugrázó eszmét látta szépnek, csak a költészet külalakjában, a rhythmusban talált érzéki illatot (der erste und einzige sinnliche Duft.) Magáról az érzéki kellemséről, az érzéki szépről alább fogunk szólni, itt csak rá akarunk mutatni a szép fogalmában rejlő physiologiai elemre, a szép physiologiai oldalára.

Ha a szép meghatározásain végig tekintünk, ugy hamarosan két nagy csoportra különíthetjük el. Az egyik a szépet objektíve fogja föl, abszolút voltát hirdeti. A másik subjektív s rámutat a szép relativ elemeire. Az objektív felfogás a régiebb s mondhatjuk me-

taphysikai, a subjektív az újabb s criticismus szülötte. E subjektív felfogás már Locke-nál feltalálható, s élesen nyilatkozik Kantnál. Nem akarunk itt hosszas metaphysikai nézetek, vélekedések bírálatába bocsátkozni s azért csak Kantra hivatkozunk, mint a legnagyobbra.

Kant három művében foglalkozik a széppel:

De mundi sensibilis atque intelligibilis forma et principiis, 1770-ben tartott tanári értekezésében a tért s időt kutatva, kimondja, hogy e kettő subjektív szemlélet s nem objectív valóság, hogy tér s idő csak érzékiségünk formája, mai nyelven: érzékleteinknek rendje, rendezésmódja, elrendezése. Kant csak annyit mond, de ebben csirája van azon gondolatnak, hogy ha a tér, idő csak érzékiségünk formái, akkor az e tér s időben megjelenő szép szintén érzéki valami. Legalább mi ezt ott olvasunk gondolatban a tanári értekezés utolsó szavai után, mint elmaradhatatlan következményt. Ebben tehát Kant voltaképp a szépről nem is szól, mindamellett fontos következtetések csirája leledzik ez értekezés mélyén a szépre vonatkozólag.

Tényleg a széppel foglalkozott a már 1764-ben megjelent értekezésben: Über das Schöne und Erhabene, melynek már címe Kant aesthetikai felfogásának lényeges vonására utal, feltüntetvén, hogy a szépet és fenségest egymás mellett külön létezőknek s nem a szép fajának tekinti a fenségest, de mely művének tényleges eredményei befoglalhatnák az 1790-ben megjelent Kritik der Ur-

theilskraft első felében, mely első rész valóságos aesthetikája a Kant-philosophiának. Nem akarjuk itt nagy vonásokban sem ismertetni az aesthetikát, csak ráutalunk néhány tételére, melyekért egyáltalán itt Kanttal foglalkozunk. Több helyen kiemeli a szép subjektív oldalát. Az aesthetikus ítélet mindig a tetszés, nem-tetszés az általános érvényűt, kimondja, hogy ez mindig az egyéni ítélet subjektivitásában jelenik meg. (Die Allgemeinheit des Wohlgefallens wird in einem Geschmacksurtheil nur als subjectiv vorgestellt). Ime, e nagy gondolkodó már a lanyai érzésre utalt a szép vizsgálatánál. És az újabb aesthetikusok mindinkább kiemelik a szép érzésbeli alapját, sőt mivoltát. Csak Lotze-ra, vagy Kirchmannra utalunk, ki az érzést a szép tartalmának (Inhalt des Schönen) nevezi s kinek aesthetikája ép ebben találja egyik főjelmonását. — A naturalisták, természettudósok természetesen még inkább s egyedül az érzést hangsúlyozzák. A darwinistáknál s a modern tudományos felfogásban a szép nem objectív valóság, sem objectív tulajdonsága a tárgyaknak, csak subjektív érzés, mely bizonyos tárgyak rákhatásakor mibennünk, e hatás eredményeként előáll.

Tehát alanyi, tehát érzés. Hogyne képezhetné az a physiologiai kutatás tárgyát. Sőt első sorban csak ezét. Csak ennek eredményei számbavételével indulhat meg a lélektani s történet-néprajzi kutatás.

A szép physiologiai kutatásában, a „p h y-

niszló gróf a galicziai helytartó testvére, már Taaffe idejében emlegették őt miniszterelnök gyanánt.

IDÓJÁRAS.

Légnemesség: reggel 7 órakor 763.6 milliméter, délután 2 órakor 761.3 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 17.2, délután 2 órakor C° + 25.2. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 4, délután 2 órakor N. 3. Felhőzet: reggel derült, délután többnyire derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Az állami tisztviselők mozgalma.

Budapest, június 18.

Az állami tisztviselők mozgalmanak végrehajtó bizottsága múlt osütörtökön ülést tartott, melyen igen fontos határozatokat hozott. Csémegei Károly elnököt lelkes éljenzéssel fogadta a százas bizottság s Móczár Elemér beszéddel üdvözölte, köszönetet mondva neki azért, hogy gyöngéledőn is eljött az ülésre s hogy oly bölcsen irányítja a mozgalmat.

Csémegei Károly válaszában megjegyezte, hogy a memorandum, melyet az állami tisztviselők készítettek, minden elfogulatlan embert meggyőzhet ügyük igazságáról. — Kérélmüket lehetetlen megtagadni. A lelkesedés, melylyel az állami tisztviselők küzdenek, mutatja, hogy ügyüket Isten is oltalmába vette. „En — mondotta — egy egész élet tapasztalásának eredményeként kinyilatkoztatom, hogy e kérelem nem fog visszautasítatni.”

Zajos éljenzés követte az elnök szavait. Azután felszólt Bányay Béla alelnök s jelentést tett a mozgalom eddigi menetéről. Különös örömet fejezte ki azon, hogy megszűnt az a téves felfogás, mintha a mozgalom a felsőbbség ellen való tüntetést jelentené. — Most már néhány magasrangú tisztviselő is csatlakozott a mozgalomhoz s a memorandum megismerésétől reményli, hogy valamennyien hozzá fognak csatlakozni. — Hangoztatta továbbá, mennyire szükséges az összes, fővárosi és vidéki, állami tisztviselők egyesülése: erre vonatkozólag szövetkezet alakítása van tervben.

Aggházy Gyula előadó kikorrigálni kéri a memorandumhoz csatolt táblázatokat némely téves adatait. Nevezetesen a folyamamérnökségek tisztviselői a VII—X. fizetési osztálya helyett VIII—X-ikbe vannak beosztva, a dohánybeváltási hivatalok tisztviselői pedig a VIII—X. helyett a IX—X. osztályba vannak sorolva.

Móczár Elemér jelentette, hogy a memorandum azért nem foglalja a számszéki tisztikar helyzetével, mert a számszéki elnök

kijelentette, hogy tisztviselőinek érdekét kérelem nélkül is meg fogja védelmezni.

Ezután általánosságban elfogadták a memorandum szövegét és a táblázatok tartalmát s a kérendő fizetési minimumot — Aggházy Gyula, Móczár Elemér, Fektor Ferencz, Bányay Béla és Dlopolszky Lajos felszólalása után — 800 forintban állapították meg. A táblázatok helyesbítésére, továbbá a létesítendő szövetkezet alapszabályainak részleges formulázására kiküldötték Csémegei Károly elnöklése alatt Móczár Elemér, Bányay Béla, Robel Román, Aggházy Gyula, Detre László dr., Baló Géza dr., Fektor Ferencz, Szikszay Elek, Bereghy Endre, Lipovchich Alajos, Asztalos Géza, Blumm János és Dániel Tivadar tagokból álló bizottságot.

Az elnök javaslatára elhatározták azután, hogy a memorandumot ez évi szeptember havában fogják benyújtani, mikor a miniszterek már itthon lesznek s az országgyűlés is folytatja működését. Az országos tisztviselők kongresszusának eszméjéről csak a szeptemberi ülésen fog határozni a bizottság. Bereghy Endre indítványára elhatározták, hogy a mozgalom felszaporodott teendőinek elvégzésére hivatalos helyiségül szobát bérelnek, továbbá elfogadták Lipovchich Alajos indítványát, hogy kérjék föl a tisztviselő-egyesületeket a mozgalom anyagi támogatására.

Szentkirályi Antal pénztáros jelentését elismeréssel tudomásul vették, majd másodellenőrre Lipovchich Alajost, jegyzőkké Detre Lászlót és Dániel Tivadart választották.

Az ülés során Bereghy Endre azt indítványozta, hogy kérjenek a fővárosi tisztviselők drágasági pótlékot a millennium idejére. A bizottság ezt az indítványt elvetette, mivel a memorandum már amugy is állandó fővárosi pótlékot kér, másrészt pedig a mozgalom vezéje az összes állami tisztviselők helyzetének javítása s a bizottság ily részleges kérelem előterjesztésére magát illetékesnek nem tartja.

Baló Géza dr. a posta- és távirat-személyzet érdekében szólalt fel, kimutatással felvilágosítván a bizottságot e tisztikar helyzetéről és óhajtaainak figyelembe vételét kérvén.

Az elnök éltetésével ért véget az ülés.

Az északkeleti csatorna.

— A kiáli ünnepek. —

Nagy ünnepek közt nyitják meg a napokban az Eszaki- és a Keleti tengert összekötő csatornát. Jóllehet, e mesterséges víziútnak építését leginkább hadügyi czélok mozdították elő, ami már abból is kitűnik, hogy a csatornát a legnagyobb hadihajók is használhatják, nem kicsinyelhető az a fontos szerep sem, melyet a csatorna

közgazdasági szempontból fog játszani.

Az új csatorna, nagyon meg fogja rövidíteni a Keleti- és az Északi-tenger közti távolságot, s a mi fő, feleslegessé teszi Dánia körülhajozását. Ez a tény pedig azért bir különös jelentőséggel, mert a Skagerak nevű tengerszoroson át a hajózás a gyakori viharok miatt nagy veszéllyel jár. E vidéken csak egy évben 1892-ben 233 hajószerecsétlenség fordult elő, amelyek közül a legtöbb esetben a hajók emberestül elvesztek.

Ha tekintetbe vesszük azt, hogy mennyi ember, hajó s áru ment tönkre évenként s hogy eme veszélyek miatt rendkívül magasra szabott biztosítási díjak a szállítást e vonalon mennyire megdrágították; szembe ötlők az előnyök, amelyeket e csatorna közgazdaságilag nyújtani fog. Ennél még nagyobb fontosságú ama körülmény, hogy az új víziút által a távolság a két tenger között 450 kilométerrel kisebb lesz. Ennek egyenes követelménye, hogy a szállítás nemcsak sokkal gyorsabban és kisebb költség mellett lesz eszközölhető, hanem hogy a szállítási eszközöket is jobban lehet majd használni. Azonkívül emelkedni fog előreláthatólag az Eszaki és a Keleti-tenger között a helyi és parti forgalom is.

A csatorna a Keleti-tengert közelebb hozza az angol, hollandiai és francia partokhoz, miáltal a nevezett tenger a nemzetközi forgalomnak is megnyílik.

A csatornát, ha azt egyidőre a politika foglalta is le magának, közgazdasági szempontokból nagy vívmánynak tekinthetjük.

IDÓJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Június 20. —

Száraz. — Meleg.

HIREK.

Június 20. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Szilvér. — Protestáns naptár: Szilvér. — Görög-keleti naptár (június 8.): Theodor. — A nap két 4 óra 4 perczkor, nyugszik 7 óra 58 perczkor.

Szabadságharozl emléktárgyak országos muzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgár iskola, földszint.

siológiai szép" vizsgálatában különösen egy név magaslik ki a többi közül s ez: Helmholtz. Ő kutatta először s ő ismerte fel a physiologia s aesthetika határos, somszéd területének fontosságát s ő vette először szemügyre a tudományban e mesgyés, részben közös vidékeket (Grenzgebiete). Alapvető, kettős irányu munkásságáról bőven fogunk szólni.

E physiologiai kutatás végső szálaival már átnyúlik a psychologiaiba. A „psychologiai szép" vizsgálatánál ismét különösen egy név emelkedik ki alapvető munkásság érdemével: Fechner Gusztáv Theodor, kinek egész új fejezeteket köszönhet az aesthetika.

A történet-néprajzi kutatás, ez az idő és hely szerint egyedi psychológiák ismerete, az előbbivel szintén szoros kapcsolatban van. Műtörténelem s néprajz nevek alatt szerepel. A „historikus-ethnographiai szép" kutatásában s ragyogó leírásában különösen megemlíthetjük Taine't és Brandest.

Mind a három irányú kutatás inductiv, a tényekből, az egyes, különös tapasztalati esetekből vonjuk el az általános érvényű elemeket: a természeti törvényeket, vagy kor és jellemvonásokat. Ezt az inductiv aesthetikai kutatást érti Fechner is a die Aesthetik von Unten alatt, szemben a Schelling, Hegel, sőt Kantra értett Aesthetik von Obenall. (Vorshule der Aesth. I. k. I. fejj.)

Az utóbbi módszer követői osekély tényleges eredményeket mutattak fel, s azt nem annyira deductiv, mint inkább rendszertelen,

esetleges inductiók útján. Ma már csak a fent ismertetett inductiv eljárásnak van létjoga. A szép fogalmi tisztázása csak bevezetése lehet az ily kutatásnak, melynek végeztével marad tere az elmélkedésnek is. A régi iskola fogalomragódásai, szörszálhasogatásai helyett ez a tudományos, a positiv aesthetika fogalma, ez a jövő aesthetikáé.

A szép mivolta, fogalmának köre, viszonya a jó s igazhoz, az emberi elme működésének hármas iránya: az ethikus, aesthetikus és tudományos tevékenység körvonalozása képeznek ily aesthetika bevezetését.

A kutatás első két terén mozog jelen dolgozatunk, a physiologia és psychologia foglalkozván az érzésekkel. E téren természetesen nem szabályokat, hanem törvényeket keresünk, a műalkotás és élvezés, vagyis az egész aesthetikus működés törvényeit, psychikáját.

Ha metaphysikai nézetekről szólnunk, nem érv akar lenni a törvény mellett, csak illusztrálása a törvénynek melyet ime, ez vagy az már körvonalozott sejtése vagy finom érzése következtében.

Így természetesen, önállóan, függetlenül tekintve az aesthetikát, bizonyos mértékben kiválik a philosophia heterogén tömegéből, mint kiválott már a lélektan, a psychologia, melyből már ismét némi részben kivált a lélekphysika, a psycho-physika.

Kell is, hogy mindezek lassankint kivájanak. Hajdan a philosophia „tudomány"-t jelentett, s heterogén anyagában megvolt csirája a mai összes tudományoknak. Lassankint ki-

váltak belőle. Először a természettudományok, a tág értelemben vett physika szakadt le anyja kebeléről, majd a jog és társadalmi tudományok s a theologia. Korunkban mondhatnók mind odahagyta, s a philosophia megmaradt kiegészítőnek, egybefoglalónak, mint említők, s neki tulajdonítják némelyek a tudományokat létrehozó megismerő erőnek s a megismerés és formáinak vizsgálatát. Mi azonban azt hisszük, hogy tényleg, bár nincs kijelentve, már rég elszakadt a logika s követheti az ismerettan, a gnoseologia, vagy epistemologia is. Ilyen értelemben ma a philosophia csak gyűjtőszó a logikára, psychológiára, gnoseológiára, etikára és aesthetikára, mint „philosophiai disciplinák"-ra, holott e disciplinák egyesei nagyon eltűnek egymástól mind módszer, mind eredmények dolgában, lévén egy részük természettudományi, tapasztalati alapon kétséget kizáró positiv törvények összegezése, más részük meg gondolkodás-sabályok vagy erkölcsi meggyőződések, conventiók bírálatos gyűjteménye.

Ránk nézve az a fő, hogy a régi aesthetika helyett körvonaloztuk a modern aesthetika körét, szerepét, viszonyát a tudományok mindenségében. Belehoztuk a specialis kutatást az elmélkedés helyett, a „von Unten" inductióját, a „von Oben" deductiók elmélkedések helyett. Tettük mindezt azért, mert erre tanit a tudományok haladása, erre intok nagy gondolkodó.

Bővebben foglalkoztunk ezekkel, mert mindez csak emeli kutatásunk tételének jelentőségét, a szép érzéki, érzésbeli alapját.

Uj regényünk.

Lapunk vasárnap, f. hó 23-án megjelenő számában egy nagyérdemű új regény közlését kezdjük meg, melyre előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

A regény címe:

„Küzdelem a pénzért“

s egyike e nemből a legérdekesebb munkáknak, mely érdekesítő fordulatokban gazdag s az olvasó figyelmét állandóan leköti. Hiszszük, hogy a regény olvasóinknak általános tetszésével fog találkozni, annál is inkább, mivel a mű szerzője:

Tor Hedberg

a svéd regényírók egyik legjelesebbje, a ki a világirodalomban nagy feltűnést keltett.

A regényt egyenesen az „Aradi Közlöny“ számára

svéd eredetiből

fordította az aradi zszurnalisztika egyik legérdemesebb régi tagja, a ki elismert műfordító s már ez elég garanciát nyújt arra, hogy a regény szépségeit, pazar szinompompáját s finom nyelvezetét olvasóink az ő szakavatott fordításában teljes egészében élvezhetik.

Ujonnan belépő előfizetőink a július hó 1-ig megjelenő lapokat díjtalanul fogják megkapni.

Az „Aradi Közlöny“ előfizetési ára:

HELYBEN,		VIDÉKEN,	
házhöz hordva:		postán küldve:	
1 évre	12.—	1 évre	14.—
1/2 évre	6.—	1/2 évre	7.—
1/4 évre	3.—	1/4 évre	3.50
1 óra	1.—	1 óra	1.20

— Drahotuszky Rezső az aradi helyettes pénzügyigazgatót, mint a nagyváradra helyezte át. A derék helyettes pénzügyigazgató távoztával Arad társadalmi rokonszenves alakját veszti el, akit mindenki egyaránt nagyrabecsült kiváló szakértelemmel teljesített munkásságáért, mindenki szemben tanusított szíves modoráért.

— Arad város templombizottsága ma délután 5 órakor ülést tart Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester elnökelete alatt.

Végül megjegyezzük, hogy e tájékoztatóban adott felosztása az esztetikai kutatásnak sajátunk s fő kiválósága, hogy nem esik sem a darwinista, merő physiologus esztetikuskok (Grant Allen), sem Taine-ék vagy Fechner-ék egyoldalúságába, megmaradva elfogulatlanul az általános, részrehajlatlan állásponton.

A mi most már a kutatás e hármas irányja alapján felépült tudományrendszerrel illeti, mellette, a historikus-ethnographiai kutatással kapcsolatban, mint rokontanulmányok szerepelhetnek a különféle művészettanok: architectura, plastika, festészeti technika, zeneelmélet és poeika, a különféle anyagú művészetek műszabályainak codificatiói, de természetesen mindezek kívül esnek a szorosan vett tudományos eszthetika keretén. A tudományos eszthetika tárgya a szépézés, melyet vizsgál első sorban physiologiai és psychologiai tekintetben s ezt közelebbről esztetikai aestheseológiának nevezhetnők; másodsorban vizsgálja változataiban, a különféle korokban és népeknél s ez az eszthetika archeológiája, a szép története, a műtörténet, s a szép ethnographiája: az esztetikai folklore. Ha esztetikai tudományok gyűjtőnévvel élünk a különféle művészettanokat is hozzátehetjük ezekhez tüggelekül.

A mig pedig e kutatás kezdetére, a physiologiai alapvetésre vonatkozik, a szép érzéki voltát illetőleg érdekes adalékul jegyzem meg, hogy ép Baumgarten-nál, az elsőnél, ki e szót használja, az eszthetika az érzéki megismerés, az érzéki szemlélet tudománya, szemben a logikával, az értelmi megismerésével.

— A csatornázási csövek. Arad város annak idején elhatározta, hogy az ország különböző városaitól vízvezetési csőmintákat kér, az összehasonlítás kedvéért. A városok jelezték hogy a csöveket már tegnap vasra tették.

— Népesedési mozgalom. Arad város fővosi hivatala a múlt hét népesedési mozgalomát a következőkben állította össze. Született összesen 26 gyermek, és pedig 11 fi, 15 nő, az arány 28:8 pro mille. Ezzel szemben meghalt 28 egyén, és pedig 11 fi, 12 nő, az arány 25:4 pro mille.

— Az előzékeny posta. B á n k u t község előljáróságától kaptunk a minap egy panaszos levelet, melyben elmondották, hogy az „Aradi Közlöny“-t s a többi aradi lapokat csak késő délután kapják kézhez a megváltozott postaközlekedés miatt. Kiadóhivatalunk azonnal megkereste a nagyvárad kir. postaigazgatóságát, hogy a lapok gyorsabb kézbesíthetése végett tegyen intézkedést. Az igazgatóság gyorsan teljesítette is kérelmünket. P u r c z e l l Béla br. helybeli posta-távirda felügyelő ugyanis tegnap értesítette az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatalát, hogy ennek kérelme folytán a nagyvárad kir. posta- és távirda igazgatóság f. hó 11-én 5648 szám alatt kelt leiratával úgy intézkedett, hogy a mezőhegyes-kétegyházi vonal részre szóló hírlap példányok az itteni hivataltól egy gyalog szolgálta által szállíttassanak a pályaudvarba s ottan az arad-csanádi vasut kezelő kalauzának adassanak át, ki a hírlapsomagokat Mezőhegyesen a Mezőhegyes-Kétegyháza 224. sz. kalauzpostának adandja át. Ezen módton továbbítás f. hó 20-tól lép életbe. F. hó 20-tól kezdve tehát a posta előzékenysége folytán Mezőkövácsháza, Kaszaper, Végegyháza, Magyar- és Tót-Bánhegyes, Apáca, Medgyes-Bodzás, Medgyes-Egyháza, Bánkut, Kupa, Kunágota, Almás-Kamarás és Kétegyháza lakó előfizetőink ismét a reggeli órákban kapják kézhez az „Aradi Közlöny“-t.

— Az új tanítók. Az aradi áll. tanító képző intézetben a tanítóképesítő vizsgálatokat tegnap fejezték be, még pedig igen fényes eredménnyel. Az írásbeli képesítés május 20-ikán kezdődött, a szóbeli pedig, amelyen V a r j a s s y Árpád kir. tanfelügyelő elnökölt, f. hó 17-ikén. A tanítóképesítő vizsgálatok eredménye a következő: k i t ű n ő tanítói oklevelet nyertek: Mergl Sándor, Sztoján Tivadar, Szabó Béla, Eberlein Ferenc Lind Gyula és Udvardy József. J e l e s oklevelet: Gombos Antal, Lórencz Miklós, Péntek János, Rézik Albert, Schmelzer Miklós, Schütz Adám, Váczy Sándor és Wieser Ottó. J ó oklevelet: Karácsonyi János, Krasánszky Péter, Osztie Béla és Reiter Károly. E l é g s é g e s oklevelet: Lackner Gyula és Babics Rezső.

— Az aradi zenede vizsgálat ma veszik kezdetüket a K r i s p i n-teremben fél ötkor. Lapunk tegnapi száma bőven foglalkozott az aradi zenede idej háromnapos vizsgáival és most csak újól felhívjuk a közönség és érdeklődők figyelmét az érdekes hangversenyezésnek is beillő zárvizsgákra. K r i s p i n József az intézet igazgatója különben ez uton intéz meghívást az összes zenebarátokhoz.

— A makói új pénzügyigazgató. Az augusztus 1-én Makón felállítandó pénzügyigazgatóság igazgatójává újabb értesülésünk szerint Leybold Kornél, jelenleg pestmegyei h. pénzügyigazgató fog kinevezetni, még pedig királyi tanácsosi címmel és ranggal.

— Összeegött munkások. Ismét szerencsétlenség történt tegnap a waggongyárban. — F e l b e r b a u e r László, S z ű t s Albert és B o r k a István munkások vasat olvasztottak.

Az izzó folyadék kibillent a merítő kanálból, s mindhármukat súlyosan összeegette.

— Színes levelezőlapok. Az ezredéves kiállítás alkalmából, reklam céljából a kereskedelmi miniszter színes nyomatu levelező lapokat ad ki és azok elkészítését a következő művészeknél rendelte meg: D ö r r e Tivadar-nál a tájképeket, V á g ó Pálnál a historiai képeket és C s e r n a Károlynál különböző apróságokat, mely festmények a levelező lap elejére, azaz a címzési oldalon lesznek rányomtatva, a minek színes voltánál fogva bizonyára nagy keletje lesz a közönség körében. E levelező lapokból 30 millió példányt bocsátanak forgalomba még ez év végén.

— Átszurta a hátát a kerítés. Borzasztó betegen fekszik szülei lakásán B a r t ó k Lajos aradi iskolás fiu, aki vigyázatlanságának köszönheti, hogy most élet-halál között lebeg. Bartók tegnap elment a Sarló-utca 57. számú házba eprezni. Felmászott a magas fára s midőn egy vékony ágra kuszott fel, az letört alatta, a fiu az alant levő léczkerítésre esett, mely oldalbordáit, hátát betört és testébe hatolt. A szilánkok a testben maradtak. A fiu életéuez nincs remény.

— Biróválasztás Lippán. Lippán tegnap töltötték be a B ó z s a József halálával megüresedett birói széket. Dioseretére szolgál a város lakosságának — írja tudósítónk — hogy a lakosság zömét képező németek és románok rendszeren magyar birót választanak, ezal is jelét adván hazafiságuknak. A tegnapi választásból K r i r i n János került ki győztesként, kinek tiszteletére este nagyszerű fáklyamenetet rendezett a polgárság.

— A biciklista gyászol. A Figaro tudvalevőleg gépkocsi versenyt rendezett, melyben számos ily jármű vett részt. A versenyről most még a következő tréfát közli:

A gépkocsik hazatérnek a páris-bordeauxi versenyből. A tömegleikesen tapsol.

Csak az egyik zugban egy fiakkeres és egy biciklista nem vesznek részt a közörmében, hanem diskurálnak.

A biciklista:

— Na nézze ezeket a mozgó kemenczéket.

A fiakkeres:

— Bizony szájalmasak.

— Ugye?!

— Ha ez a divat terjed, nem mondhatjuk majd a siető pasasoknak, hogy majd lovat váltunk.

— Az semmi.

— Dehogy!

— Mi lesz a hosszú kirándulásokból a vidékre.

— Az ám!

— És bennünket, szegény bioziklistákat mennyire fenyegetnek!

— Az igaz!

— Megtösztyák a biciklizt legszebb élvezetétől.

— Mennyiben?

— Mit ér már most az a kerékpározás az uton!

— Nem értem . . .

— Isten veletek szép kirándulások . . .

— De hiszen mi sem akadályozza önt . . .

A biciklista könyezve:

— Megtösztyák a rózsát illatától, a nőt bájától . . .

— Hogy érti ezt?

A biciklista haragosan fölkiált:

— Hát nem látja be, hogy ha e gépek közlekednek majd, hat hónap mulva egyetlen gyalog járó sem lesz, akit elgázolhatnánk.

— Egy nő, a kit az ablakon dobnak ki. Egy párisi fiatal ember tegnapi este hazamenet megismerkedett egy leánnyal, a ki azután hazakísérte. Utközben mindketten jól beboroztak és egy kissé felhevülten értek haza. A szomszédok hallották, hogy pörölnek, mig egyszerre felnyit az ablak és egy súlyos test zuhant alá. Csakhamar látták, hogy a leány ott fekszik az ablak alatt ájultan. Mikor magához tért, azt mondta, hogy a fiatal ember hajtotta ki az ablakon, ez viszont azt állította, hogy a leány maga ugrott ki, mert rajtakapta, a mint zsebeibe nyúlt. A körülmények azonban inkább a leánynak adnak igazat és a fiatal embert elfogták.

— Megörült tanító. Pozsonyban a katolikus népiskola tanulói néhány napon át esodálkoztak, mily szórakozott a tanítójuk

Jankovits Béla. Tanítótársainak is feltűnt, hogy rendkívül savarts az utcai közönség is ámulva nézte viselkedését. Tegnap végre az elmebetegség egész erővel kitört a derék, általánosan tisztelt fiatal tanítón a kit az országos kornázba kellett szállítani, hol Fischer Jakab dr. főorvos vette ápolás alá.

— Katufrek, mint pacziens. Baj van, nehéz a csizma, meleg igón nagyon a „föltöt”, gunnyaszt a magyar szomorú fejjel: beteg a derék Katufrek sógor és mivelhogy a javasasszony ki van parancsolva a határral, oszt nagyon diosérik a „receptös doktort”, aki írásból csinálja az orvosogot, hát behuzza János a két nagy csizmát a doktor ur küszöbén:

— No, mi a baj, János? üdvözlí nyájasan a ritka jövevényt a doktor ur.

Katufrek meglóbázza a kezét lemondással és a szömdölköt nagy busan följobb tolja, mondván:

— Jó mondja, jó . . .

— Hát csak mondja kend itt, mi a baj?

Leejti a fejét a mellére János és keserűen szólal:

— Testületileg és elméletileg beteg vagyok.

Nagy részvét borul a tudományos férfura a Katufrek-diagnózis hallatára.

— Az bizony nagy baj, de nem oly nagy, hogy meg ne gyógyithassuk. Hát felaján: hol érzi a testületi bajt és hol az elméletit.

János a gyomrára nyomta a kezét, nagyot nyelt, oszt aszondja:

— Az éczczaka belső lázadásaim és szenvedélyeim voltak.

A doktor ur Jánosnak jó orvosságot adott oszt harmadnap el is ment újra hozzá:

— No, hát hogy érzi magát az orvosság után? kérdezi a doktor.

— Köszönöm — aszondja János — a szügyömbe van még egy kis érzelm.

Jánosék, akik bejárnak már a doktorhoz, így beszélnek a tudományok férfival.

— A sopronmegyei árvízkarosultak felségelése ügyében tegnap a budapesti „Otthon”-ban értekezlet volt. Sopronmegye alispánja ugyanis az Otthon elnökségéhez fordult, hogy az árvízjutotta Kabold és Péterfa községek fölségelése érdekében mozgalmat indítson. Minthogy hasonló kérelem több is érkezett ugy hazánkából, mint a külföldről (Laibach) de az Otthon azok teljesítésére nem vállalkozhatott a jelenlegi viszonyok között s minthogy különben is hatáskörén kívül áll, hogy a gyakran előforduló elemi csapások esetén közvetlenül a társadalomhoz forduljon, az értekezlet abban állapodott meg, hogy felkéri a szerkesztőségeket, karolják fel Kabold és Felső-Péterfa ügyét s hívják föl a jótékony társadalom figyelmét a szerencsétlenekre.

— A hótakart Liptómegeye. Liptóból írják, hogy ott a hegyeket a tél folyamán sem borította úgy ahó mint most, június 17-én. Az északi hegyekben nyaraló összes marhacsordák és juhnyájak tegnap és ma érkeznek vissza a községekbe, beteges, dideregve a hidegtől. Több fiatal szarvasmarha és temérdek sok juh pusztult el, megfagyott. A mi pedig a gyöngye, alig kikelt vetéseket illeti, jóval hátrább állunk, mint más években. Az összes vetések alig érnek bokáig. Nem nő semmi.

— Gyermekének gyilkosa. Bécsben letartóztatták Stadler Teréziát, s Raimund-színház ruhatárosnőjét. Stadler asszony szállásadónéja a melegebb évszak beálltával penetráns szagot vett észre takarítás közben az előbbi szobájában. Amikor lakásnőjét emiatt kérdőre vonta, az azt válaszolta, hogy érett sajtot tartogat szekrényében. A szállásadónő nem hitte el ezt, borzasztó gyanuja támadt és Stadler asszony távollétében fölnyitotta a szekrényt, melyben egy caecsemő kendőbe burkolt holttetére akadt. Stadler asszony a rendőrségnél bevallotta, hogy még januárban megszülte gyermekét, melyet úgy ölt meg, hogy száját befogta és lélegzetét elállította. A gyilkos anyát átadták a törvényszéknek.

GYÁSZROVAT.

† Özv. Vlacsil Károlyné haláláról részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak mély fájdalommal tudatják saját, valamint számos rokonok és jóbarátok nevében is forrón szeretett s felejtethetlen jó anya, anyós, nagyanya és rokon özv. Vlacsil Károlyné szül. Kucséra Terézia urnőnek folyó évi június hó 19-én, hajnali 2 órákor, életének 76-ik évében, hosszas betegsége után történt jobblétre szenderültét. A megboldogult drága

hült tetemei f. é. június hó 20-án, d. u. 5 órákor fognak Illés-utca 52-ik számú házból, a róm. kath. szertartás szerint a felső temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. é. június hó 24-én, reggeli 8 órákor fog a t. minorita atyák templomában az egek urának bemutatni. Arad, 1895. június hó 19-én. Aldás lengjen drága porai felett. Mária, férj. Csizmási Józsefné, Amália, özv. Monori Ferenczné, József, Károly gyermekei, id. Ferencz, ifj. Ferencz, József, Károly, Hajualka, Valéria, Gábor, Sarolta, unokái, Csizmás János, veje. özv. Vlacsil Ferenczné, szül. Vayve Jozefa, Vlacsil Józsefné, szül. Hajabács Aranka, Vlacsil Károlyné, szül. Jeszenszky Viktoria menyei.

† Bittner József elhunytáról a következő gyászlapot vettük: Özv. Bittner Józsefné szül. Halfár Antónia saját, ugy számos rokonai nevében is mély fájdalommal tudatja forrón szeretett férjét, illetőleg rokon és jóbarát Bittner Józsefnek, folyó évi június hó 18-án, éjjeli 11 órákor, életének 64-ik s boldog házasságuk 3-ik évében, hosszas betegség után bekövetkezett jobblétre szenderültét. A boldogult hült tetemei június 20-án, d. u. 8 órákor fognak Mély utca 2. sz. a. saját házából, a helybeli közsírkertben róm. kath. szertartás szerint örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő gyászmise június 24-én, d. e. 9 órákor fog a t. Minorita-atyák templomában a Mindenhatónak bemutatni. Arad, 1895. június 19. Béke poraira!

† Grosz Ferencz elhunytáról részvétellel vettük az alábbi gyászjelentést: Alulírottak mély fájdalommal tudatják minden rokon, ismerős és jóbarátok nevében is a felejtethetlen jó gyermek, nevelt gyermek, testvér, unoka, unokacsos és barát Grosz Ferencz kereskedelmi akadémiai III. oszt. hallgatónak, 1895. évi június hó 19-én reggeli fél 7 órákor, életének 19. évében a halottas szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A boldogult földi maradványai június hó 20-án d. u. 5 órákor fognak Maros-utca 2. számú házból a helybeli közsírkertben örök nyugalomra helyeztetni. — Az engesztelő gyászmise-áldozat pedig június hó 22-én délelőtt 10 órákor fog a helybeli t. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni. Nyugodjék csendesén! Arad, 1895. június hó 19-én. Kremmer József és neje szül. Sevin Teréz, nevelő szülők. Özv. Grosz Ferenczné szül. Kremmer Mária, édes anyja. Grosz Anna és férje Nikolaus Simon, Grosz Adám, Grosz Miklós, testvérei és sógora. Grosz Margit szül. Till nagyanyja. Sevin Agoston neje és gyermekei, Reithofer Simon, neje és gyermekei, Dégentelder József neje és gyermekei, Sevin János, nagybátya, nagynéne és unokatestvérei.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Meghívó. A kereskedő ifjak közmevelődési köre ma este 9 órákor saját helyiségekben rendkívüli választmányi gyűlést tart, melyre a választmányi tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

TANÜGY.

(—) Az aradi kir. főgimnázium gyorsíró körének f. évi működéséről és állapotáról az alábbi értesítést vettük: Gyorsíró körünk 1894. évi december hó 19-én alakult meg Oserépf József dr. tanár vezetése alatt. A tisztségeket a kör következőleg töltötte be: Elnök: Lupán Andor, Alélnök: Elecs Béla, I. Jegyző: Jákotr Bertalan, II. Jegyző: Lengyel Gyula, Pénztáros: Grosman Alfréd, Ellenőr: Heeger János, Ellenőr: Kohm Emil, Irattáros: Hartmann Emil, Ellenőr: Barta Adóif, Ellenőr: Péterffy Antal. Körünk az 1894/95 iskolai évben hét rendes gyűlést tartott. A gyűlések műsorát a folyó ügyek tárgyalásán kívül felolvasások tették. Felolvasást a következő tagok tartottak: Hartmann Emil: A Temesvárott szerkesztett „Gyorsírási Hírlap” ismertetése. Elecs Béla: A Gyorsírási története. Lengyel Gyula: A Gyorsírási története hazánkban a 60-as évekig. Polgár Jenő; Mutatványok a „Gyorsírási Hírlap”-ból. Lupán Andor: A gyorsírók működése az országban. A kör pénztári álladéka: a) tagsági díj fejében befolyt 15 frt, b) gyűjtéséből 3 frt 2 kr. c) kiadás 2 frt 70 kr. Összesen 15 frt 32 kr.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi kereskedelmi akadémia bálja. E hó végén tartják az idén végzett aradi kereskedelmi akadémisták szokásos táncszálmukat. Mindenesetre elsőrendű táncszálmak lesz a nyárnak az akadémisták mulatsága. A kibocsátott meghívót itt közöljük:

Az Aradvárosi Kereskedelmi Akadémia jelen tanévben végzett növendékei az ugyanazon intézetbeli „Itjusági Segélyző-Egyesület” javára folyó évi június hó 28-án pénteken a városligeti vendéglő nagytermében táncszálmát rendeznek. Somogyi Gyula tanár főrendező, Baczó Frigyes, Benjámín Ignác, Cocron Vilmos, Dörner Emil, Griesbach Károly, Hacker Mór, Hidvéghy János, Kormos Kálmán, Kovács Antal, Kovács Ferencz, Mácsai Sándor, Stauter András, Szokoly Lajos, Tapolcsányi Géza, Vertán Artur rendezők. — Családjegy 3 frt, személyjegy 1 frt. Jegyek csak a meghívó előmutatása mellett válthatók. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kezdeté 8 órákor.

(=) Junialis. A radnai önkéntes tűzoltókar saját alapja javára folyó hó 23-án a kies fekvésű radnai völgyben junialist rendez. Belépti díj: Személyenkint 50 kr., családjegy 1 forint. Kedvezőtlen idő esetén a junialist e hó 30-ikán tartják meg. — Kezdeté reggel 8 órákor.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

* Szathmáry Rózsikát, Pajor Emiliának, a városligeti színkör jeles primadonnájának a leányát, Leszkay András aradi színigazgató szubrettszerepekre szerződtette. Leszkay-nál Nagyváradon a fiatal énekesnő legközelebb fel is fog lépni.

* Utazás a nagyvilág körül otthon. Sok ember van a világon, a kinek sem elég ideje, sem elég pénze nincs ahhoz, hogy utasásokat tegyen, de olyanok is nagyon sokan vannak, a kiknek ez módjukban volna, de a távoli országokba való utazás fáradsálmaitól és nehézségeitől visszarettennek. Az Egyetértés kiadóhivatala az általa közrebocsátott „Röptében a nagyvilág körül” című amerikai díszműben oly eszközt adott a közönség kezébe, melynek segítségével otthon, a legnagyobb kényelemben élvezhetjük a világ szépségeit, sőt többet ennél, mert minden egyes fényképhez rövid, életteli leírás van csatolva. Az egész fényképsorozat 16 füzetből fog állani. Minden füzet 16 művészi kivitelű fényképet tartalmaz. A másolatok egészen új, amerikai módon készülve s hasonló kivitelű fénykép másolatokat eddig hazánkban még nem láttunk. Az egyes képek nagysága 28:34 cm. A nekünk most beküldött második füzet a következő fényképeket tartalmazza: Boulevard de la Madeleine, Páris, Westminster-apátság, London, Sackville-Street, Dublin, A monte carlió kaszinó, Edinburg és Scott Walter emlékszóbra. Az északi fok, Norvégia. Majnai Frankfurt, Németország. A Szt-Gottthard útjáró és a hid, Svájc. A vatikáni könyvtár, Róma. Pillantás az Alhambrára, Granada, Spanyolország. A Kremlin, Moszkva. Az Ezbekiyeh és utcazi jelenet Cairóban, Egyiptom. Herkules-fürdő. A parlamenti épület Ataviában, Canada. „Az ezer sziget” Szt-Lőrincz folyam, Canada. „Boston Common”, Bostonban, Massachusetts. Az egész mű 256 ilyen változatosan összeállított fényképet tartalmazva, nagybecsű gyűjteményt fog alkotni, melyben gazdag és szegény, öreg és fiatal egyaránt élvezetet fog találni. Egy 16 képet tartalmazó füzet ára postai küldéssel 35 kr. Előfizethetni 4 füzetre 1 frt 30 krral, 8 füzetre 2 frt 60 krral, 16 füzetre 5 frt 20 krral. Az előfizetési díjak az Egyetértés kiadóhivatalába Budapestre küldendők, mely kívánatra szívesen küld egy próbanyomatot mutatványul.

TÁVIRATOK.

A millenniumi díszmenet.

Budapest, június 19. (Saj. tud. táv.) A főváros millenniumi bizottsága Vágó Pál terveit a díszmenetre vonatkozólag elfogadta s erkölcsileg támogatni elhatározta.

A Zichy-expediczió.

Budapest, június 19. (Saj. tud. táv.) A Zichy-expediczió a Kaspitó mellett

Magyarnak nevezett fővárosból a királynak hódolatát, a kormánynak pedig üdvözlését küldte B a n f f y h o z.

Az osztrák válság.

Budapest, június 19. (Saj. tud. táv.) A tőzsdén elterjedt hír szerint a király K i l m a n s e g g grófot, Alsó-Ausztria helytartóját megbízta a kabinet alakításával, mely politikailag szintelen lesz.

Házkutatás egy gyógyszerárban.

Budapest, június 19. (Saj. tud. táv.) D ö m ö t ö r Ferencz kispesti munkás, aki T ö r ö k gyógyszerész egyik szeretől megvakult, bűnügyi följelentést tett Török ellen, akinek patikájában ma a törvényszék házkutatást tartott. A bizottság két, a Dömötör által használt szerhez hasonló szert letoglalt s azt vegyészileg meg fogja vizsgáltatni.

Merénylet a vonat ellen.

H.-M.-Vásárhely, június 19. (Saj. tud. táv.) Az Oroshaza felől jövő vonat elé vastag talpfát tettek a sinekre, melyet a vonat három kilométernyire tolt maga előtt, midőn nagy zökkenéssel megállott. A vonatvezető ébersége a veszélyt elhárította; a vonat zsufolva volt utasokkal. A vizsgálat megindult.

Zichy Nándor újabb kudarcza.

Sopron, június 19. (Saj. tud. táv.) A szányi esperességi kerület gyűlésén előterjesztették a néppárt támogatására vonatkozó javaslatot. P o l g á r plébános felszólalásában visszautasította a néppártot. A gyűlés tudomásul vette minden további megjegyzés nélkül a javaslatot. A kudarc leginkább Z i c h y Nándor azon körlevelét illeti, melyben a folyó hó végére eső kettősünnepre összehívandó provinciális néppárti gyűlésekről kér véleményt és esetleg támogatást.

A nunczius-ügy.

Bécs, június 19. (Saj. tud. táv.) A nunczius ügyet valószínűleg említetlenül hagyják az osztrák delegációban.

Ismét földrengés.

Bécs, június 19. (Saj. tud. táv.) Tegnap délután fél 3 órakor a Rax-hegység vidékén könnyű, Mürzthalban pedig erősebb földlökést éreztek. A lakosság rémülete elképzelhető. Baj ez ideig nem esett.

Vörhenyes hadihajó.

London, június 19. (Saj. tud. táv.) Az »Andymisi« pánzcélós czirkáló hajó, mely a többi angol hajóval Kiel felé tartott, utközben kénytelen volt visszafordulni, mert fedélzetén vörheny-eset fordult elő. Miután a beteget partra tették s a hajót desinfcziálták, a hajó újra Kiel felé vette útját.

A kieli ünnepélyek.

Kiel, június 19. (Saj. tud. távirata.) S k r y d l o n orosz ellentengernagy tegnap délután látogatást tett kíséretével a királyi kastélyban. A francia tengerészek Carnot elnök halálának évfordulóján gyászcsokrokat viseltek.

A »Wörth« pánzcélós hajó fedélzetén tegnap ünnepély volt, amelyen csak angol tisztak vettek részt. H a r i k herczeg előbb V i l m o s császár egészségére üri-

tette poharát, azután fölköszöntötte V i k t o r i a királynét és az angolokat. Este 9 órakor takarodót fújtak, azután zászlópompa volt.

Hamburg, június 19. (Saj. tud. táv.) L u i t p o l d bajor regens és L a j o s bajor hg. kíséretükkel, továbbá C r a i l s h e i m báró bajor miniszterelnök és R i e d e l és F e i l i t z e n bajor miniszterek tegnap este ide érkeztek. A vendégeket nagy óvációval fogadták s az utcákat ünnepélyesen földiszitették.

Kiel, június 19. (Saj. tud. táv.) Reggel 8 órakor az itt lévő összes tizennégy nemzet hajóin az illető nemzet himnuszának hangjai mellett fölvonták a lobogót.

Hamburg, június 19. (Saj. tud. táv.) A városnak impozáns kinézést adnak az óriási földiszitések. Az ünnepségekre — melynek remek idő kedvez — rengeteg idegen érkezett s az egész városban általános lelkesedés uralkodik.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog cég jelentése. —

Budapest, június 19.

G a b o n a ü z l e t : Buzát ma jól kínálták, a vételkedv jó volt, s az irányzat kellemesebb lett. Elkelt 35000 mm. változatlan áron.

	mmassa	kilogramm	frt
Tiszavidéki	200	81. ^s	7.42 ^{1/2}
"	200	81. ^s	7.40
"	100	82.	7.45
"	100	81.	7.32 ^{1/2}
"	100	80. ^s	7.30
Fehérmegyei	4300	80.	7.32 ^{1/2}
Bácskai	2100	80. ^s	7.32 ^{1/2}
"	5000	80.	7.35
"	2000	79. ^s	7.30
"	280	79.	7.30
Beeskereki	5000	79. ^s	7.17 ^{1/2}
Raktárokon	4500	77.	7.15
"	2500	76. ⁷	7.15
Zab	200		6.80
"	100		6.75
"	100		6.75
"	100		6.70
"	100		6.60

Határidőü z l e t : Amerikából érkezett szilárdabb jegyzésekre nálunk is szilárdan indult az üzlet buzában, míg később az igen gyenge üzletmenetre pár krral ellanyhult. Tengeri változatlanul indult, de később nagyobb realizációkra 4—5 krajozárral lanyhább lett.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	7.11—7.12
Buza május-júniusra	7.13—7.15
Őszi rozs	5.97—5.99
Tengeri május-júniusra	6.42—6.44
Tengeri július-augusztusra	6.44—6.46
Őszi zab	5.83—5.90
Repeze	10.50—10.60

K ü l f ö l d : N e w - Y o r k : buzára $\frac{5}{8}$ — $\frac{7}{8}$, tengerire $\frac{3}{4}$ — $\frac{7}{8}$ szilárdabb. Chicago: buzára 1— $\frac{1}{8}$ tengerire $\frac{1}{8}$ — $\frac{7}{8}$ szilárdabb. Páris és Liverpool szilárd, London tartott.

E r t é k t ő z s d e : Szilárd árfolyamokon indult az üzlet s különösen villamos és lóvasut részvények erős vásárlásokra tetemesen emelkedtek. Nemzetközi papirokból közül államvasut örvendett nagy keresletnek.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	408.30
Magyar hitelrészvény	494.50
Osztrák államvasut	443.75
Rima-Murányi	261.75
Lombard	112.—

= Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1895. évi június hó 18-án. Hizott sertés árak. 1. M a g y a r e l s ő r e n d ű 1. Öreg nehéz (páronként 400 kg-ron felül: sulyban) —. krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm sulyban) 47.—48. krig. Fialat nehéz (pkint 320 kg-ron felül: sulyban) 48.—50. krig. Fialat közép (pkint 251—320 krig sulyban) 47.—48. krig. Fialat könnyű (pkint 250 kg-ron terjedő sulyban) —. krig II. M a g y a r s e d e t t : Nehéz (páronként 280 kg-ron felül: sulyban) —. krig. — Közép (pkint 220—280 krig. sulyban) —. krig. — Könnyű (pkint 220 krig-ig terjedő sulyban) —. krig. S z e r b i a i : Nehéz (pá-

ronként 250 kg-ron felül: sulyban) 47.—48. krig. Közép (páronként 220—260 kilogramm sulyban) 45.—46. — krig. — Könnyű (páronként 220 kg-ron terjedő sulyban) 45.—46. krig. S e r t é s i é t e s z á m 1895. június hó 16-án volt készlet 38966 darab. 1895. június hó 17-én felhajtatos: — darab. 1895. június 17-én elszállított 1852 drb. 1895. június 18-án maradt készletben 132614 drb. — A hizottsertés üzletirányzata: Készáru hiányzik.

S z e s z ű z l e t .

— Június 19. —

Mai jegyzéseink: Készáru m. gyban nyers szesz 53.25, kiesinyben 53.75 hordó nél-ül per 100 liter %, beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabontőzsde.

— Az »Aradi Közlöny« távirati tudósítása. —

Budapest, június 19. d. a. 5 óra.

F a j	Irányzat	100 kg. ár	
		frttól	frt-ig
Buza bányai uj		7.05	7.30
Buza tiszavidéki		7.10	7.35
Buza pestvidéki		7.05	7.30
Buza fehérmegyei		7.05	7.30
Buza bácskai		7.15	7.40
Roze uj, I-ő rendű		5.80	5.85
Roze uj, II-od rendű		5.70	5.75
Arpa takarmány		5.80	6.—
Arpa égetni való			
Arpa sörfőzdei			
Zab		6.—	6.85
Tengeri bányai		6.80	6.85
Tengeri másnemű		6.50	6.55
Káposzta-repeze bányai			
Köles		6.—	6.60
H e s z e l e t	Buza márc.-ápr.		
	Buza szept.-okt.	7.09	7.10
	Buza máj.-jun.	7.10	7.12
	Roze szept.-okt.	5.94	5.96
	Tengeri máj.-jun.	6.40	6.42
	Tengeri jul.-aug.	6.42	6.44
	Tengeri októberre		
	Zab márc.-ápr.		
	Zab szept.-okt.	5.87	5.89
	Káposzta-repeze aug.-szept. 1894.	10.40	10.45

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1895. június 19.

Magyar aranyjárdék $\frac{4}{10}$	123.50
Magyar koronajárdék $\frac{4}{10}$	99.25
Magyar arany $\frac{4}{10}$	125.50
Magyar ezüst $\frac{4}{10}$	103.—
Magyar keleti vasut 1876.	129.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar italmegváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyereségy-sorajegy kölcsön	158.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	146.50
Osztrák papírbárdék	101.25
Osztrák járdék ezüst	101.25
Osztrák járdék arany	123.—

VIZJELZÉS.

1895. évi június hó 19-én reggel 7 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vízmérőzónán.

Észlelési állomás	Hőmérők C°	Időjárás	Vizállás	
			oztimétr.	légnatagás oztimétr.
Branyicska	+ 14°	derült	+ 128	—
Gyulafehérvár	+ 12°	derült	+ 80	—
Arad	+ 17°	derült	+ 14	—
Makó	+ 20°	derült	+ 184	—
Szeged	+ 16°	derült	+ 818	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad. 1895. június 19.

A m. kir. folyamernőki hivatal.

IDEGENEK NEVSORA.

— Június 19. —

Fehér Kereszt szálloda: Elischer Viktor az osztrák-magyar bank titkára, Bécs. Dr. Grosz J. Budapest. Vinter J. kereskedő, Szeged. Unger József kereskedő, Szatmárott.

Vasuti szálloda: Kompisz Márkusz lovász, Beocsin. Moosonyi Zeno földbirtokos és neje, Bulo. Jakabházy László magyar államvasuti hivatalnok, Budapest. Reszcha Gyula magyar államvasuti hivatalnok, Budapest.

KIS LOTTO.

Brünni:

33, 82, 22, 52, 45.

Felölös szerkesztő: Vass Géza.

M. k. államvasutak üzletvezetőség Debreczenben. 9667/1895. III. szám.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. államvasutak Nyiregyháza állomásán 1895. évi szeptember hó 30-án a vasuti vendéglő bérlete lejár; ugyan azon időponttól számítandó három évi időtartamra ezen vendéglő bérletére ezenel zárt ajánlati tárgyalás hirdetik.

Az 50 kros bélyeggel és 'Ajánlat a m. kir. államvasutak Nyiregyháza állomásán levő vendéglői üzlet bérletére' felirattal ellátott, nemkülönb a kellő okmányokkal felszerelt, borítékba zárt és

lepecsételt ajánlatok 1895. évi július hó 30-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége titkári hivatalához posta útján, térít vévennyel nyujtandók be; ugyanazon időpontig bánatpénz fejében pedig 200 az az kétszáz o. é. forint készpénzben küldendő be, függetlenül az ajánlattól a debreczeni üzletvezetőség gyűjtőpénztárába posta útján jelen pályázati hirdetés számára való hivatkozással.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. forgalmi és keresk. osztályában Hungária kávéház épület, II. em. 12. ajtó, a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8-12. és d. u.

2-4 óráig) megtekinthetők; miért is azon ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége fentartja magának azon jogot, hogy a pályázók közül tekintet nélkül a felajánlott bérletösszeg nagyságára szabadon választhasson.

Debreczen, 1895. április 3.

Az üzletvezetőség.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1895. évi április hó 1-étől.

Budapest—Arad.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, délut. este. Rows include BUDAPEST, Szolnok, Csaba, Kétegyháza, Lökösháza, Kurtics, Sofronya, ARAD érkezik.

Arad—Budapest.

Table with 4 columns: Station, indul, d. e., reggel, este. Rows include ARAD, Sofronya, Kurtics, Lökösháza, Kétegyháza, Csaba, Szolnok, BUDAPEST érkezik.

Erdély felé.

Table with 4 columns: Station, indul, d. u., reggel, d. u., este. Rows include ARAD, Glogovác, Gyorok, Paulis, Radna-Lippa, Konop, Berzova, Tótvár, Soborsin, Piski, Gyulafehvár, Tövis érkezik.

Erdély felől.

Table with 4 columns: Station, indul, éjjel, éjjel, este. Rows include Tövis, Gyulafehvár, Piski, Soborsin, Tótvár, Berzova, Konop, Radna-Lippa, Paulis, Gyorok, Glogovác, ARAD érkezik.

Arad—Csaba—Nagyvárad.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, délut. este. Rows include ARAD, Sofronya, Kurtics, Lökösháza, Kétegyháza, Kigyós, Csaba, NAGYVÁRAD érkezik.

Nagyvárad—Csaba—Arad.

Table with 4 columns: Station, indul, délelőtt, délután. Rows include NAGYVÁRAD, Csaba, Kigyós, Kétegyháza, Lökösháza, Kurtics, Sofronya, ARAD érkezik.

Arad—Temesvár.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, d. e., délut. este. Rows include ARAD, Uj-Arad, Németségb, Vinga, Orczifalva, Merczifalva, Szt.-András, TEMESVÁR érkezik.

Temesvár—Arad.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, d. u., este. Rows include TEMESVÁR, Szt.-András, Merczifalva, Orczifalva, Vinga, Németségb, Uj-Arad, ARAD érkezik.

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

Table with 4 columns: Station, indul, d. e., este. Rows include UJ-SZT. ANNA, Simánd, Kisjénő-Erdőhegy, Székudvar, Sikió, Ottlaka, Elék, KÉTEGYHÁZA érkezik.

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, d. u., este. Rows include KÉTEGYHAZA, Elék, Ottlaka, Sikió, Székudvar, Kisjénő-Erdőhegy, Simánd, UJ-SZT.-ANNA érkezik.

Mezőhegyes—Kétegyháza.

Table with 4 columns: Station, indul, d. e., este. Rows include MEZŐHEGYES ind., Kamarásmaj., Nesze, Kovácsháza, Bánhegyes, M.-Bodzás, Bánkut, KÉTEGYHAZA érkezik.

Kétegyháza—Mezőhegyes.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, délután. Rows include KÉTEGYHAZA ind., Bánkut, Megyes-Bodzás, Bánhegyes, Kovácsháza, Nesze, Kamarás-maj, MEZŐHEGYES érkezik.

Arad—Szeged.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, d. e., d. u. Rows include ARAD, Szt.-Tamás, Péoska, Battonya, Tompa, Mezőhegyes, Csanád-Palota, Nagylak, Apátfalva, Makó, Kis-Zombor, SZEGED érkezik.

Szeged—Arad.

Table with 4 columns: Station, indul, este, d. u., reggel. Rows include SZEGED, Kis-Zombor, Makó, Apátfalva, Nagylak, Csanád-Palota, Mezőhegyes, Tompa, Battonya, Péoska, Szt.-Tamás, ARAD érkezik.

Arad—Gurahonoz.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, d. u., d. u. Rows include ARAD, Ötvönes, Zimánd-Ujfalu, Uj-Szt-Anna, Világos, Muszka-Magyarád, Pankota, Apatelek, Borosjenő, Bokszeg-Beél, Borossebes-Buttyin, Almás-Alosill, GURAHONCZ érkezik.

Gurahonoz—Arad.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, d. u., reggel. Rows include GURAHONCZ, Almás-Alosill, Borossebes-Buttyin, Bokszeg-Beél, Borosjenő, Apatelek, Pankota, Muszka-Magyarád, Világos, Uj-Szt-Anna, Zimánd-Ujfalu, Ötvönes, ARAD érkezik.

Borosjenő—Csermő.

Table with 4 columns: Station, indul, délelőtt, este. Rows include Borosjenő, Csermő érkezik.

Csermő—Borosjenő.

Table with 4 columns: Station, indul, reggel, délután. Rows include Csermő, Borosjenő érkezik.

Borossebes—Menyháza.

Table with 4 columns: Station, indul, d. e., d. u. Rows include BOROSSEBES-BUTTYIN, Dózsa, MENYHÁZA.

6921 kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmivélségi miniszter ur 35293. sz. a. kelt intévényével a sertéseknek Aradvármegye területéről való elszállítását megtiltotta.

Ezen körülményről a sertés kereskedőket és sertés tartó gazdákat tudomás vétel és alkalmazkodás véget arról értesitem, hogy a járatoknak Aradvármegye területéről való kivitelre leendő kiállítása a mai nappal beszüntetett.

Arad, 1895. évi június hó 1-én.

Sarlot,
főkapitány.

6699/1895. sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi magy. kir. miniszter urnak 1892. évi márczius hó 5-én 14837. sz. a. kiadott s a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó körrendelete értelmében értesitem az érdekelteket, hogy június hó 1-től augusztus hó 1-ig eső vasárnapokon az alábbi jelölt ipari munkák és kereskedelmi üzletek csak délelőtt 10 óráig gyakorolhatók, u. m.:

1. a gépipárnál a sürgős és halaszthatlan javítási munkák;
2. a kis ipárnál sürgősen rendelt javítási munkák;
3. a pékipárnál az áru elkészítése és szállítása;
4. a mészáros, hentes és kolbászkészítő ipárnál az elkészítés, elárusítás és szállítás;
5. bank és váltó üzletek;
6. boltok minden kereskedelmi elárusító és szolgálat közvetítő üzletek;
7. borkereskedések;
8. cselédszerző intézetek;
9. elárusító üzletek;
10. fehérítési ipárnál;
11. fűszer, rövidáru, divat, vas és egyéb kereskedések;
12. vadkereskedések;
13. baromfi kereskedések és minden más hasonló ipari és kereskedelmi üzletekben az elárusítás és házhoz szállítás;
14. szatócs üzletek;
15. kereskedelmi és ipari irodákban a kereskedelmi és ipari alkalmazott irodabeli munkája.

A jelen hirdetményben foglaltakat azzal adom értésére az érdekelteknek, hogy mindazok ellen, kik az elbirt rendelkezéseket be nem tartják, az 1891. évi XIII. t. cz. 6. §. értelmében fog a büntető eljárás folyamatba tétetni.

Kelt Aradon, 1895. évi május hó 27-én.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

5407/1895. sz. kh.

Hirdetmény.

Felmerült esetből kifolyólag a közfogyasztás céljából a piacon árusítani szándékolt ugynevezett kneip borjunak a piacon akár a sátorban, akár nyílt helyen való megnyuzását, felboncsolását és feldarabolását, köztisztasági és közegészségi tekinteteből ezennel betiltom s figyelemzettem mindazon mészáros, hentes és báránnyágó iparosokat, hogy a piacon közfogyasztásra és eladásra szánt ugynevezett kneip borjut a piacra megnyuzott, felboncsolt és feldarabolt állapotban, szállítsák ki, mivel ellen esetben az 1876. évi XIV. t. cz. 7. §-a értelmében fognak büntettni.

Kelt Aradon, 1895. évi ápril hó 11-én a kapitányi hivatal mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos
főkapitány.

Tölgyhaszonfa eladás.

641

Az aradi csálai erdőben alant jelölt haszonfák eladandók, értekezhetni az Országos szőlőoltványtelep részvénytársaság igazgatósági irodájában **Aradon Kis-körut 9. sz. és a csálai főerdőhivatalban.**

Oszlopok			Döngák			Viczinál		Normál	Tölgy pallók
						t a l p f á k			
2.5	3.0	4.0	1	2	3	2.50	2.50	2.50	2.50 m. hosszú 5-8 cm. vastag 25-30 cm. széles
méter hosszú			a k ó s			méter hosszú			
						14/20	15/20	15/25	
						centiméter vastag			
d a r a b									
6000	7500	1000	29.000	10.000	5000	600	8500	6300	4400

Zálogtárgyaknak elárverezése.

Van szerencsém a t. cz. közönségnek ezennel tudtul adni, hogy 649 1-8

1895. évi július hó 4-én

délelőtt 8 órakor a tek. városi kapitány hivatal egy tisztviselője jelenlétében üzlethelyiségemben Kossuth-utca 12. sz. azon

1895. évi április hóban esedékes

zalogtárgyak, melyek lejáratkor ki nem váltattak, sem elzálogolási határidejük meg nem hosszabbított, a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett el fognak adni.

Weisz Dávid.

5443/1895.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy az 1883. évi XXXIV. törvénycikk módosításáról szóló 1890. évi XXIII. t. cz. értelmében a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémiában szervezett tisztképző tanfolyamban az 1895-96-ik tanév kezdetén betöltendő helyekre vonatkozó pályázati hirdetmény a nagyméltóságú m. kir. honvédelmi miniszterium által leküldetvén, az levéltárunkban bármikor megtekinthető.

Arad, 1895. márcz. 20-án.

A városi tanács.

12017/1895.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmivélségi miniszteriumnak 35872/895 szám alatt kelt rendelete nyomán közhirre tesszük, hogy a csász. kir. belügyminiszter f. évi május hó 25-én a „Dresdener Journal” 120. számában közzétett értesítése szerint élő sertéseknek Kőbányáról Szászországba való bevitelét további intézkedésig teljesen megtiltotta.

Aradon, 1895. június 6-án.

A városi tanács.

12260/1895.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a nagymélt. m. kir. földmivélségi Miniszter sertéseknek Budapest székes főváros területére ugy az azonnali leszurás céljából valamint az állatvásárokon való kiállítás végett leendő behozatalát és behajtását, miszerint a sertéseknek Horváth-Szlavon országból való behozatalát és átvitelét további intézkedésig megtiltotta.

Arad, 1895. június 8.

A városi tanács.

Iparosok és gazdák figyelmébe

ajánljuk

locomobilfűtéshez kitűnően alkalmas

salgótarjáni és petrosényi darabos, koczka- és dió-szenünket, valamint aknaszenünket kazánfűtéshez.

Mérsékelt árak, gyors és pontos szállítás.

Megrendelések alulirt igazgatósághoz, vagy

INKEI EMILHEZ Aradon

intézendők.

A salgótarjáni köszénbánya részvény-társulat

igazgatósága.

Budapesten, V., József-tér 14.

607.